

Ârif Nihat Asya

KANATLARINI
ARAYANLAR

ÖTÜKEN

ARIF NİHAT ASYA; 1904 yılında İstanbul'un Çatalca ilçesine bağlı İncegiz köyünde doğdu. Babası Ziver Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Yedi günlük iken babasını kaybetti. Üç yaşında iken annesi Osmanlı ordusunda görevli Filistinli bir subay ile evlendirildi. Bir erkek kardeşi doğdu. Aile Filistin'e dönerken dedesi, annesinin bütün çırpınmalarına rağmen, tek torunu Arif'in annesi ile gitmesine izin vermedi. Babaannesi vefat edince Arif'in bakımını Çatalca müftüsünün kızı olan halası Gülferm Hanım ile subay olan eniştesi Mehmet Fevzi Efendi üstlendi. Balkan savaşından hemen önce aile İstanbul'a göç etti. Halası aydın bir kadındı ve Arif'in iyi bir eğitim görmesini istiyordu. İlk ve ortaokulu 1920 yılında parasız yatılı olarak okuduğu Bolu Sultanisi'nde bitirdi. Bu okulun ikinci devresi kaldırılınca Kastamonu Sultanisi'ne (Lise) nakledildi. Böylece I. Dünya Savaşı'nı İstanbul, Bolu ve Kastamonu'da, Kurtuluş Savaşı yıllarını ise Kastamonu'da geçirdi.

Kastamonu yılları Arif Nihat Asya için çok önemlidir. Kastamonu Kurtuluş Savaşı'nın en önemli merkezlerinden biriydi. İşgale karşı direnişe ve millî mücadeleye katılmak için İstanbul'dan İnebolu yoluyla Anadolu'ya geçenlerin uğrak noktasıydı. Arif Nihat burada konaklayan vatanseverlerin toplantılarına katıldı, konuşmalarını dinledi, Mehmet Akif Ersoy, daha sonra Millî Eğitim Bakanı olacak Mustafa Necati Bey ile burada tanıştı. İlk şiirini burada çıkan Gençlik dergisinde yayınladı.

1923 yılında sultanîyi (lise) bitirdi ve yüksek öğrenimini yapmak üzere İstanbul'a döndü. O zamanki adı Darül-Muallimin-i Âliye olan Yüksek Öğretmen Okulu'nun Edebiyat Bölümü'ne kabul edildi. Burada okurken postanede telgraf bölümünde çalıştı. Anadolu Ajansı İstanbul temsilciliğinin muhabirliğini yaptı. Bir süre bu ajansın gece bültenini çıkardı. İlk şiir kitabı *Heykeltraş* 1924 yılında yayımlandı. 1926 yılında, son sınıftayken Hatice Semiha Hanım ile evlendi. Bu evliliğinden iki oğlu oldu. 1928 yılında edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne tayin edildi. On dört yıl boyunca Adana'daki Erkek Lisesi'nde, Kız ve Erkek Öğretmen Okulu'nda, Amerikan Kız Koleji'nde edebiyat öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yaptı. 1934'te askerlik görevini yapmaya gitti ve Soyadı Kanunu gereği "ASYA" soyadını aldı. 1940 yılında ilk eşinden ayrıldı ve 1941 yılında Adana Erkek Lisesi'nde Kimya öğretmeni olan Servet Akdoğan ile evlendi. Bu evliliğinden de iki çocuğu oldu. 1942 yılında Malatya Lisesi'ne müdür olarak tayin edildi. 1945'te edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne geri döndü. 1947 yılında, üç yaşından beri haber alamadığı ve öldü bildiği annesinin Filistin'in Âkka şehrinde yaşadığını öğrendi ve eşi ve kızıyla birlikte Âkka'ya annesiyle buluşmaya gitti.

Adana'da kaldığı yıllar boyunca gazete ve dergilerde yayınlanan ve iktidarı eleştiren siyasî yazıları dolayısıyla çeşitli soruşturmalar geçirdi ve 1948'de Edirne'ye sürüldü. Onun nazarında vatanın her yeri kutsalı ama "Arif Hoca"nın tayini Adanalıları çok üzdü ve 1950 seçimlerinde onu Seyhan'dan (Adana) milletvekili yapmak için binlerce imza topladılar. Böylece 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti milletvekili oldu ve Ankara'ya taşındı, ancak parti politikalarına hiç ısınmadı. Açık sözlü ve doğru bildiğini her şart altında söylemekten çekinmediği için zaman zaman kendi partisini de eleştirmekten geri kalmadı.

1954 seçimlerinde tekrar aday olmadı ve öğretmenliğe geri döndü. Bir yıl kadar Eskişehir Lisesi'nde çalıştıktan sonra Ankara Gazi Lisesi'ne tayin edildi. 1959 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleştirdiği bir kültür programı çerçevesinde eşi ve 30 öğretmenle birlikte Kıbrıs'a gönderildi. Lefkoşa Erkek Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak iki yıl çalıştı. Vatan ve bayrak sevgisi ve kitleleri etkileme

gücü sayesinde özellikle Kıbrıslı gençler üzerinde büyük etkisi oldu. 1961 yılında yurda döndü ve 1962 yılında emekli olarak sanat çalışmalarını hızlandırdı. Yurdu bir baştan bir başa dolaşarak millî konulara dair konferanslar verdi. Millî ve manevî değerlerimizi dile getiren şiir ve nesir kitapları yayınladı. 1975 yılında, *Bayrak* şiirinin yazıldığı ve çok sevdiği Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak tarihinde Ankara'da vefat etti.

Arif Nihat Asya binlerce öğrenci yetiştirmiş, onlara iyi insan olmayı, vatan ve bayrak sevgisini öğretmiş, vatansever bir öğretmen, şair ve yazardır. En önemli özelliklerinden biri Türkçeyi inanılmaz bir maharetle kullanmasıdır. O bir "dil kuyucusudur." Şiirlerinde ve nesirlerinde temiz, duru ve yaşayan bir Türkçe kullanmıştır. Ama dinî ve bazı tarihî konuları ele aldığı şiirlerinde "eski dil"den kelimeler ve terkipler de yer alır. Kendisi bu tutumunu "Benim yalnız doğacaklardan değil, ölmüşlerden de okuyucularım vardır" diye ifade etmiştir.

Arif Nihat Asya tarihine, millî değerlerine, millî kültürüne, vatanına, bayrağına derin bir aşk ile bağlıdır. Bir tabiat aşığıdır. Vatan topraklarının dağına, taşına, ırmağına, ovasına, ağacına, çiçeğine, böceğine âşıktır. "Sanatçı geçmişten, gelecekten, gündenden, çevreden, gaptiden, canlılardan ve eşyadan telepatiler alıp bunları bir terkiplerle, bir büyüyle, dinlenir, seyredilir, okunur hale getiren kabiliyettir... Boşluktaki dalgaları bize hitap eder hale getiren cihazlar gibi..." diyen bir sanat aşığıdır. O bir gönül adamıdır. Yarattığı her şeye âşıktır. Her türlü güzelliğe karşı olan sevgisi onu sonunda mutlak güzel'e, Allah sevgisine ulaştırmıştır.

Eserleri:

A. Şiir kitapları

1. Heykeltraş 2. Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor 3. Kubbe-i Hadrâ 4. Rubâiyât-ı Ârif 5. Kıbrıs Rubâileri 6. Nisan 7. Kökler ve Dallar 8. Emzikler 9. Kova Burcu 10. Dualar ve Âminler 11. Yürek 12. Köprü 13. Kundaklar 14. Avrupa'dan Rubâiler 15. Aynalarda Kalan 16. Divançe-i Ârif 17. Basamaklar 18. Büyüyün Kızlar Büyüyün 19. Fatihler Ölmez 20. Yerden Gökten 21. Ses ve Toprak 22. Takvimler

B. Nesir Kitapları

23. Yastığının Rüyası 24. Ayetler (Kanatlarını Arayanlar) 25. Kanatlar ve Gargalar 26. Enikli Kapı 27. Terazi Kendini Tartamaz 28. Tehdit Mektupları 29. Onlar Bu Dilden Anlar 30. Aramak ve Söyleyememek 31. Ayın Aynasında 32. Kubbeler 33. Sevgi Mektupları

Merhum Ârif Nihat Asya'nun şiir ve nesirlerinin kitap haline getirilmek üzere derlenmesindeki büyük emekleri için mânevi talebesi Eczacı Sevim Şenli'ye minnet ve şükranlarımızı belirtmeyi kutsal bir borç biliriz.

Servet ASYA

∞ KANATLAR VE GAGALAR ∞

BALIK

Balığı deniz tutmaz.

ZİYAFET

Güneş geldi diye masanın yerini değiştirdiler. Düşünmediler ki güneş de o sofranın dâvetlilerindendi.

KONCA

Yumulmaya uğraşma ey gül; konca olamazsın artık.

YARIŞ

Yokuşta ben onu geçerim, inişte o beni geçer; düzde berabere kalırız.

KANAT

Bir kuş yaratırsan kanatlarını unutma.

MARŞ

Tellerini ger, mızrabını bile: Tiz bir marş çalacağız.

LAFONTEN

Lafonten «Ağustosböceğiyle Karınca» hikâyesini kendisinin bir ağustosböceği olduğunu düşünmeden yazdı.

BELKEMİĞİ

İnsanlar da tespih esasına dayanılarak yaratılmıştır.

KİTAP

Kitabım harekesizdi...

– Okuyamıyorum!
dedim.

Yerde esrelerini, gökte üstünlerini gösterdiler.

UYKU

Buz, suyun kış uykusuna yatmasıdır.

TÂK-I ZAFER

Benim suya zafer tâkı diye düşündüğümü onlar köprü olarak düşündüler.. anlaşılmadı.

TEŞEKKÜR

Alkışlara teşekkür için döndü; gördü ki yapı ve toprak işçileri ellerinin tozunu çırpmaktadır.

VAR OLMAK

Düşünüyorum; öyleyse varım.

ÖLÜ

Biz kadınıımızın ölüsünü erkeğe yıkatmayız.

MÜZE

Duvarda asılı duran iri anahtar için:

– Erzincan zelzelesinde yıkılan evimin anahtarı, dedi.

ELMAS

Elmas gibi ol ki yandığın zaman ne yerde külün, ne gökte dumanın kalsın!

LÂDES

Bu dünyaya birbirimizle lâdesli geldik.

YANAK

Bir yanağından öptüm.. söyle ey dünya; öbür yanağından öpmek için kaç günlük yol yürümeliyim?

KANATLAR

Biz kanatlarımızı nereye kadar taşıyabilirsek kanatlarımız bizi oraya kadar yükseltir.

SİLÂH

Göz, gez, arpacık.. ondan sonra sen.

NAZARLIK

Bütün renklerin nazarlığı sen oldun ey mavi.. sana nazarlık olabilecek rengi bulamadık.

SÜVEYŞ

Balıkların yolunu kısaltmak için develerin, atların, ceylânların ve çöl aslanlarının yolu feda edildi.

YEMİN

Biri «Dinim hakkı için...» dedi, biri «Namusum üzerine...» dedi.. sen de «Kanatlarım hakkı için...» diyebilirsin ey kuş.

GRATSİYEL

Çok yüksek binalara «gratsiyel» diyorlar.. «göğü tırmalayan» demekmiş. Benim merakım göğün tırmalanmaya ne zamana kadar tahammül edeceğidir.

TEKME

Ey saksısına tekme yemiş çiçek, kalk: Sana saksıların en güzelini getirdim.

MAVİ GÖZLÜK

Bu benim, dünyaya bacamın dumanları arkasından bakışımdır.

YAĞMUR

Toplayın körler, toplayın: Gözbebekleri yağıyor.

RÜZGÂR

Bir saçı okşamaz, bir alını serinletmez, bir yelkeni şişirmez, bir eteği havalandırmazsın. Neyleyim senin gibi rüzgârı!

REKOR

Suda hız rekorunu ergeç biz kazanacağız. Mukavemet rekoru balıklarda kalacak.

KELEBEK

Tezhipçinin penceresinden bir kelebek girdi:
– Kanatlarımın yıldızını tazeler misin? dedi.

KOÇLAR

- Burda koçlar dövüşmüş.
- Nerden bildin?
- Yerdeki boynuz kırıklarından.

KİM

Suyla arkadaşlık ettiğin nasıl da belli; dolduğun kabın biçimini alıveriyorsun.

ŞÜKRİR

Su için kuşu her yudumda gagasını göklere kaldırarak Allah'a şükreder gördüm.

LİMAN

Ne olurdu, liman suları emniyetli oldukları kadar temiz de olsalardı!

GÖZLER

Gözler siyahtır, mavidir, yeşildir, eladır; gözbebekleri ise daima siyah kaldı, siyah kalacak da.

BESTELER

Söyle, söylet ve yazdır ey güfitem...
Sana bir beste azdır ey güfitem.

YIKILIŞ

Diktatörlüğü istibdadı, demokrasiyi müsamahası yıkar.

SAKIZ

Tesbih elin sakızıdır.

NÛH

Bu dünya, düşmanlarını da gemisine alabilecek bir Nûh ister.

GÛLİVER

Cüceler memleketinde bütün aylar şubattı.

DUMAN

Bahtiyar ocakların dumanı, buluşup yukarılarda birikti.. göğün mavisini böyle meydana geldi.

KORE GAZİLERİ

Ana, oğlunu alnından öpmek istedi; alnına yetişemedi... Ve oğlu, artık, eğilecek kahramanlardan değildi.

ASALET

Asil suallerin cevaba ihtiyacı yoktur.

ADA

Bir parmak uzanmış bize doğru.. bu parmak bizden bir nişan yüzüğü beklemektedir.

HARİTA

– Doğduğum günün adını haritalara geçirdim, diyor-du: Pazarcık'lıydı.

YÜREK

«Yürek, yürek» derler.

Zavallı yürek..

Kim derdi ki bir gün göğüslerden

İskambil kâğıtlarına düşecek.

KOKU

– Ne güzel kokuyorsun.. gülyağı mı süründün?

– Gülsuyu içtim.

HARİKA

Piza kulesini bir eser olarak insan eli yaptı.. onu hari-
ka hâline getiren başka ellerdir.

EMEKLEMEK

Emekleye emekleye yamaçlara tırmanan şu baharı
elinden bir tutan olsaydı!

ŞUBAT

Seni ben emzirip, ben büyütseydim böyle kalmazdın
zavallı şubat! Görenleri boyuna bosuna hayran ederdim.

DÜRBÜN

Ellerini havaya kaldırdılar: Dürbünümü silâh sanmış-
lardı.

AYNALAR

Kimsenin sırrını kimseye söylememeyi aynalardan öğrendim.

TAKVİM

– Doğduğum yerin adını takvimlere geçirdim, diyordu. Çarşamba'lıydı.

FATIHA

Mezarlıktan geçtim.. ölüleri, bir Fâtiha'nın sevabını paylaşmak için çekişir gördüm.

TREN

– Bu trende yerinden memnun olan kimlerdir?
– Bavullar.

ÇIRAK

Biz, abdest almayı, okuya okuya değil; abdest alanların eline su döke döke öğrendik.

YOL

Yolum cebimdedir benim; çıkarır, önüme serer, yürürüm.

CEVAP

Ben:
– Yarabbî şükür! dedim.
Ev sahibi;
– Bir şey değil, dedi.

SAKSI

Vazoyla saksının farkını sen söyleme... Çiçeklerden sor!

NİŞANLILAR

Duyduk ki ayrılmışlar, neylesinler: Kuyumcu, yüzüklerini gevşek yapmıştı.

DIYOJEN

Çölde Diyojen'e rastladım.

- Gölge eyle, başka ihsan istemem! diye yalvardı bana.

GAZETELER

Gazetelerin kılıbığı olan idareler, gazeteleri yabana atanlardan daha çok zarara uğrarlar.

TAŞ

Pirincinde siyah taştan korkma.. beyaz taştan kork!

KIBLE

Kıblenin yolu, benim için, Kâbe'ye, Konya'dan geçerek gider.

GAGALAR

- Kuş olsaydık! diyorsun sevgilim. Düşün ki gagalar öpüşmeye dudaklar kadar elverişli değil.

KUL

Kulun olarak doğmasaydım kendiliğimden gelir, fahrî kulun olurdum Allah'ım!

LÛGAT

«Yaş», «kuru», «nemli» kelimeleri balıkların lûgatinde yoktur.

ASYA

Beni adaşlığa kabul ettin mi ey dünya parçası?

OYUNCAKÇI DÛKKÂNI

Analar, babalar, ablalar aralanın: Biraz da küçükler seyretsin.

YAZI-TURA

Silik parayla yazı-tura atılmaz.

BAVUL

– Hah, dedi, tren geliyor.. verin bavulumu!..
Ne gelen vardı, ne giden.. sadece kulakları çınlamıştı.

YEMİŞ

Hiçbir ağaçtan yaprağından çok yemiş istemeye hakkımız yoktur.

SECDE

Secdede alnına bir diken batarsa, bu toprağın secdeni kabul ettiğinden şüphe etmelisin.

KAPI

Bütün kapılar dışardan içeriye vurulur, bizimki içerdenden dışarıya.

ALKIŞ

Alkışlar güzel şeydi.. fakat ne olurdu, arada ağız şapırtısına benzeyenler bulunmasaydı.

GÖKYÜZÜ

İçimizde sana yükselmek isteği gövdemizi hafifletmese bu ağırlığı ne bacaklar çekebilirdi; ey gökyüzü, ne toprak...

KÜRSÜ

Kürsünün merdiveni iki taraflıydı. Bir hatib inerken öbürü çıktı. Ve kopan alkışın, hangisi için olduğu anlaşılmadı.

GECE

Geceyi geçtik.. suyu topuklarımıza çıkmadı.

ZELZELE

Zavallı dünya! Kendisini hâlâ beşik, bizi hâlâ bebek biliyor.

GÜNEŞ

O kadar mağrur olma ey güneş.. günü gelecek, senin de karikatürün yapılacaktır; kocaman bir sıfır hâlinde.

DOLU

Tespihin mi kořtu Yarabbî?

TOPRAK ANA

Gelin, çocuklarım, gelin: Kucağım hepinize yeter!

MAKARA

Enle boyun ömrü birbirini kıskanmakla geçti. Bir gün boyu, enden yapılmış bir makaraya sararak götürdüler.

Ar

Buraya param olarak avucumda bir ay getirdim. Bozacak sarraf bulamadım ve řu dünyayı parası geçmez bir yabancı gibi dolaştım durdum.

UÇMAK

Kalıp çok kalın kafalı şeydi: Ruhlardan on binlerce yıldır uçma dersi ala ala uçmayı nihayet yirminci asırda öğrenebildi.

HÁL

Bu bir emme basma tulumbadır ki, iki vazifesinden birini eksik yaptığı zaman bozuk demektir.

DİLİMLER

Ben ayın yalnız bir dilimini aldım. Öbür dilimleri bırakmam sebepsiz değil. Onların da sahipleri gelecek.